

POSTANOWIENIE

15 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 15 lutego 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa T. P.
przeciwko M. K. i Miejsko-Gminnemu Centrum spółce z ograniczoną
odpowiedzialnością w O.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej T.P.
od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie
z 13 kwietnia 2022 r., II Ca 680/20,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Krakowie na rzecz adw. M. S. wynagrodzenie w kwocie 2700 (dwa tysiące siedemset) zł - podwyższone o stawkę podatku od towarów i usług - za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną powódce z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba

wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które – zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. - będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z 13 kwietnia 2022 r. (sygn. akt II Ca 680/20) pełnomocnik powódki Teresy Porębskiej, oparł wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przesłankach określonych w art. 398⁹ § 1 w punktach 1, 2 i 4 k.p.c.

Odnosząc się do skierowanego do Sądu Najwyższego wniosku pełnomocnika skarżącej, o przyjęcie jej skargi kasacyjnej do rozpoznania, należy w pierwszej kolejności stwierdzić, że pełnomocnik ten w sposób nieuprawniony połączył przesłanki „przedsądu” kasacyjnego z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. formułując jednocześnie jedno wspólne uzasadnienie dla ich wykazania. Zabieg ten był wprawdzie pozbawiony podstaw, jednak nie wykluczył możliwości ustosunkowania się przez Sąd Najwyższy do sformułowanego w skardze kasacyjnej powódki wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania. Nadto należy również zauważyć, że odnośnie do wyszczególnionej przez pełnomocnika skarżącej przyczyny kasacyjnej z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. poprzestała ona na samym jej wskazaniu stwierdzając, że jej uzasadnienie jest tożsame z uzasadnieniem zarzutów kasacyjnych.

Jak wyjaśniono w orzecznictwie Sądu Najwyższego o ile skarżący powołał się na przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ

35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.; z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, niepubl. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.). Kwestia taka powinna spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c. - zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, niepubl. oraz z 14 września 2012 r., I UK 218/12, niepubl.), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, niepubl. oraz z 24 października 2012 r., I PK 129/12, niepubl.). Chodzi przy tym wyłącznie o poważne wątpliwości, wykraczające poza poziom zwykłych wątpliwości prawnych, które powstają niemal w każdym procesie decyzyjnym. Natomiast powołanie się na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wyводу, na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepubl.; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, niepubl.; z 8 lipca 2008 r. I CSK 111/08, niepubl.; z 20 listopada 2015 r., III CSK

269/15, niepubl.; z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, niepubl.; z 3 sierpnia 2017 r., IV CSK 85/17, niepubl.; z 7 grudnia 2017 r., I CSK 499/17, niepubl.; z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 571/17, niepubl.).

Tymczasem pełnomocnik skarżącej, wbrew wskazanym w orzecznictwie Sądu Najwyższego wymogom, ograniczyła się do powołania się na art. 231 k.p.c. oraz art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. dotyczących zastosowania domniemania faktycznego. W rzeczywistości nie sformułowała na czym miałyby polegać zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 398 § 1 pkt 1 k.p.c., ani nie określiła z jakiej konkretnie przyczyny zachodzi potrzeba interpretacji przepisów prawa mających wywoływać rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego (art. 231 k.p.c. oraz art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c.). Poprzestała jedynie na zaprezentowaniu swoistego przeglądu orzecznictwa tego Sądu oraz Sądów Apelacyjnych mających, stanowić „profesjonalny wywód prawny” na okoliczność wykazania powołanych przyczyn kasacyjnych. Zabieg ten nie odniósł jednak skutku, gdyż w nie spełnia wymogów odnośnie do wykazania powołanych przez skarżącą przesłanek tzw. „przedsądu”.

Odnośnie, natomiast, do powołanej przez pełnomocnika skarżącej przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., to jak już była o tym mowa, poprzestała ona na samym jej wskazaniu stwierdzając, że jej uzasadnienie jest tożsame z uzasadnieniem zarzutów kasacyjnych. Tymczasem w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazano, iż uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nawiązuje do instytucji przesądu, uregulowanej w art. 398⁹ k.p.c. i stanowi jej dopełnienie. Jest to zatem obowiązek nałożony na skarżącego, polegający na wykazaniu argumentów przemawiających za tym, aby skarga kasacyjna została przyjęta do rozpoznania przez Sąd Najwyższy. Niezbędne jest, zatem, przedstawienie odpowiedniego wyводу jurydycznego, argumentów świadczących o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Co istotne, zgodnie z jednolitym stanowiskiem Sądu Najwyższego, wymaganie określone w art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c. nie jest tożsame z określonym w art. 398⁴ § 2 k.p.c., co oznacza, że skarżący powinien odrębnie przytoczyć podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie i odrębnie uzasadnić wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, nawet jeżeli argumentacja prawna

może się w pewnym zakresie pokrywać (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156; z 5 czerwca 2001 r. IV CZ 45/01, OSNC 2001, nr 10, poz. 157; z 10 stycznia 2003 r. V CZ 189/02, niepubl.; z 13 lipca 2007 r. III CSK 180/07, niepubl.; z 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16, niepubl.; z 11 kwietnia 2018 r., V CSK 547/17, niepubl. i z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 567/17, niepubl.). Uzasadnienia przyczyn kasacyjnych, kwalifikujących przyjęcie skargi do rozpoznania, Sąd Najwyższy nie może doszukiwać się w uzasadnieniu podstaw, niezależnie od tego, że chodzi w tym wypadku o zupełnie odmienne metody argumentowania (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2020 r., II CSK 432/19, niepubl., z 15 grudnia 2006 r., III CZ 93/06; niepubl. i z 18 kwietnia 2012 r., I CSK 520/11, niepubl.). Wymaganie to uzasadnione jest, w szczególności, tą okolicznością, że postanowienie w przedmiocie przyjęcia skargi do rozpoznania zapada podczas innego posiedzenia i w innym składzie niż rozpoznanie skargi kasacyjnej (art. 398¹⁰ zd. 2 k.p.c.) (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 września 2021 r., III CSK 184/21, niepubl.). Rekapitulując powyższe rozważania należy uznać, że zabieg skarżącej polegający na prostym odesłaniu do uzasadnienia zarzutów kasacyjnych w oczywisty sposób koliduje z wymogami odnośnie do kompozycji skargi kasacyjnej jako pisma procesowego, przewidzianymi ustawowo oraz w orzecznictwie Sądu Najwyższego, stanowiąc jej wadę konstrukcyjną.

Jedynie ubocznie wskazać trzeba, że przesłanka „oczywistej zasadności skargi” zachodzi wówczas, kiedy zasadność zarzutów podniesionych w skardze kasacyjnej wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji w skardze kasacyjnej, o charakterze elementarnym polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym. Do wykazania oczywistej zasadności skargi powinno wystarczyć jedno konkretne twierdzenie, jedna stanowcza, przekonująca od razu teza, wskazująca racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce

i zaskarżeniu. Na tym właśnie polega „oczywista” zasadność środka zaskarżenia w rozumieniu przyjętym w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2019 r., IV CSK 307/19, niepubl.). Wobec faktu, że skarżącą nie zadośćuczyniła jednak tym wymogom, powołana przez nią przyczyna kasacyjna (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) nie odniosła skutku. Trzeba przy tym zauważyć, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę kasacyjną, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia, wnoszonym i rozpoznawanym nie tylko w interesie skarżącego, ale przede wszystkim w interesie publicznym. Jak wskazuje, zaś, art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Tymczasem znaczna część zarzutów wypełniających jedną z podstaw skargi kasacyjnej dotyczy przepisów odnoszących się do wprost do oceny dowodów i dokonywania przez sąd ustaleń faktycznych metodą bezdowodową, których podnoszenie w skardze kasacyjnej jest niedopuszczalne (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 3 grudnia 2010 r., I CSK 123/10, z 18 lutego 2011 r., I CSK 298/10 oraz z 18 maja 2012 r., IV CSK 486/11, niepubl.). Dotyczy to w szczególności zarzutów naruszenia art. 233 § 1 i 231 k.p.c. podniesionych w skardze kasacyjnej.

Sąd Najwyższy nie dopatrył się także nieważność postępowania, którą Sąd ten bierze pod rozagę – w granicach zaskarżenia - z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O przyznaniu od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie na rzecz adw. Moniki Szczepary wynagrodzenia w kwocie 2700 zł - podwyższonego o stawkę podatku od towarów i usług - za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną powódce z urzędu w postępowaniu kasacyjnym - na stosowny wniosek, Sąd Najwyższy orzekł na podstawie § 2, § 4 ust. 1-3 i § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r., poz. 2631) oraz stosowanego przez analogię przepisu § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października

2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst. jedn. Dz.U. z 2023 r., poz. 1964), uznając za sprzeczne z Konstytucją (z art. 64 ust. 2 w zw. z art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 i art. 92 ust. 1) różnicowanie stawek w wyżej wymienionych rozporządzeniach opłat za te same czynności adwokackie podejmowane przez nich jako pełnomocników z wyboru i w ramach pomocy prawnej udzielanej z urzędu.

[SOP]

(r.g.)